

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Václava Novotného a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobce: **Z. M.**, zastoupeného Mgr. Alešem Hájovským, advokátem se sídlem v Tachově, nám. Republiky 57, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, Nad Štolou 3, Praha 7, o udělení azylu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 28. 6. 2004, č. j. 60 Az 223/2003 – 27,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozsudkem ze dne 28. 6. 2004, č. j. 60 Az 223/2003 - 27, zamítl Krajský soud v Plzni (dále jen „krajský soud“) žalobu žalobce – stěžovatele proti rozhodnutí ministerstva vnitra ze dne 24. 10. 2003, č. j. OAM-1343/VL-10-ZA07-2003. Tímto rozhodnutím žalovaný neudělil stěžovateli azyl dle ustavení § 12, § 13 odst. 1, 2 a §14 zákona č. 325/1999 Sb. o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, v platném znění (dále jen „zákon o azylu“) a současně vyslovil, že se na stěžovatele nevztahuje překážka vycestování.

Proti výše uvedenému rozsudku krajského soudu podal stěžovatel včas kasační stížnost.

Stěžovatel v kasační stížnosti uvádí, že je příslušníkem Ukrajiny. Stěžovatel nesouhlasí se závěry krajského soudu, má za to, že krajský soud pouze povrchně řešil důvody

dle ustanovení § 14 zákona o azylu a zároveň je přesvědčen, že splňuje podmínky pro udělení azylu humanitárního. Stěžovatel dále uvádí, že si je vědom důkazní nouze při předkládání důkazů, kterými by prokazoval oprávněnost svého požadavku a své tvrzení o tom, že mu hrozí při návratu do vlasti nebezpečí. Je sice pravdou, že zemi opustil, aniž by vyčkal příslušného rozhodnutí, ale na druhé straně je pravděpodobné, že by se rozhodnutí nedočkal, neboť osoby organizované v rámci zločineckých spolčení by zajisté usilovaly o jeho život. V ČR požádal o azyl z důvodu, že má zde z minulosti osobní vazby.

Stěžovatel v řízení před soudem uváděl, že žalovaný nesprávně postupoval z hlediska prokazování daných skutečností a navrhoval, aby krajský soud provedl dotaz na příslušné státní orgány na Ukrajině, ze kterých by bylo zřejmé, zda důvody stěžovatele k udělení azylu jsou opodstatněné či nikoli. V současném postavení žadatele o azyl nemá možnosti ani kontakty si listinné důkazy zajistit.

Stěžovatel rovněž nesouhlasí s tvrzením, že o azyl požádal z důvodu legalizace pobytu na území ČR. Od samého počátku tvrdí, že důvodem podání žádosti o azyl je pronásledování ze strany organizovaných skupin na Ukrajině a taktéž ochrana stěžovatele před orgány policie, která je s organizovaným zločinem propojena.

Stěžovatel požaduje znovu zhodnotit jím uváděné důvody, taktéž posoudit možnost naplnění podmínek pro udělení azylu humanitárního.

Stěžovatel zdůrazňuje, že žádal o azyl z důvodů uvedených v ustanovení § 12 zákona o azylu, neboť na území Ukrajiny se necítil bezpečně. Je toho názoru, že žalovaný měl lépe posoudit z dotazu místa bydliště stěžovatele, zda tvrzení stěžovatele jsou podložená a na základě toho posoudit, zda mu bude azyl udělen. Žalovaný však naopak velmi povrchně posoudil podmínky dle ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu. Správní řád ukládá správnímu orgánu, aby před vydáním rozhodnutí zjistil přesně a úplně skutkový stav, což samozřejmě v sobě zahrnuje i podmínky, které byly relevantní k udělení azylu. Lze se domnívat, že před vydáním rozhodnutí žalovaný tuto povinnost porušil. Stěžovatel je toho názoru, že žalovaný má k dispozici seznam azylantů, kteří mohou o poměrech na Ukrajině vypovídat. Už sám fakt, že v současné době je mnoho žádostí o udělení azylu Ukrajinců, vypovídá o poměrech, které jsou zcela odlišné od stanovisek mezinárodních organizací, které dle názoru stěžovatele podávají velmi zkreslené informace.

Vzhledem k výše uvedenému stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Současně požádal, aby Nejvyšší správní soud přiznal jeho kasační stížnosti odkladný účinek.

Žalovaný se ke kasační stížnosti vyjádřil dne 7. 9. 2004. Popírá oprávněnost podané kasační stížnosti a plně souhlasí s napadeným rozsudkem. Žalovaný odkazuje na správní spis, zejména na vlastní podání a výpovědi stěžovatele učiněné během správního řízení. K udělení humanitárního azylu uvádí, že na tento není právní nárok a odkazuje na rozhodnutí IV. ÚS 532/02 ze dne 11. 11. 2002. Navrhuje kasační stížnost zamítnout a odkladný účinek kasační stížnosti nepřiznat.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu důvodů uplatněných kasační stížností, vyšel přitom z právního stavu platného v době vydání napadeného

rozhodnutí (§ 75 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti rozhodováno přednostně. Navíc je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu, mj. pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Z předloženého spisového materiálu Nejvyšší správní soud zjistil, že řízení o udělení azylu bylo zahájeno dne 1. 4. 2003 na základě žádosti o udělení azylu, v níž stěžovatel uvedl, že svou vlast opustil v prosinci 2002, protože byl pronásledován majitelem sportovní školy panem J. H. V březnu 2002 dostal stěžovatel od majitele školy nabídku na zaměstnání, kterou přijal. V září 2002 za ním majitel školy přišel a řekl mu, že má pro něj práci za mnoho peněz. Jak se později stěžovatel dověděl, měl zakopávat zabité lidi. Tuto nabídku stěžovatel přijal, ale majiteli školy vyhověl pouze v jednom případě. Protože měl výčitky svědomí, šel vše nahlásit na místní prokuraturu. Celou situaci popsal a dopis odevzdal náměstku prokurátora, který ho vyzval, aby počkal venku. Když stěžovatel čekal venku za dveřmi, uslyšel, že náměstek hovoří s majitelem školy. Na nic nečekal a raději utekl. Odjel do K., kde podal písemnou výpověď na vrchní soud. Bylo mu sděleno, že má několik dní počkat na vyrozumění. Dále stěžovatel uvedl, že jeho otec je narkoman a při pobytu ve vězení byl dne 30. 10. 2002 zabit. Stěžovatel na další vývoj situace nečekal a rozhodl se vlast opustit. V případě návratu se obává o svůj život. V žádosti dále uvedl, že je ukrajinské národnosti, není a nikdy nebyl členem žádné politické strany.

V pohovoru konaném za přítomnosti tlumočníka z ruského jazyka dne 6. 5. 2003 stěžovatel upřesnil, že majitel školy pracoval dříve u policie. V této době zadržel stěžovatelova otce za obchodování s narkotiky. V květnu 2002 si pan H. pozval stěžovatele do kanceláře, kde mu oznámil, že má pro něj nárazovou práci spočívající v zakopávání zabitých lidí, vždy po vykonání jednoho úkonu dostane 100 dolarů. Současně mu sdělil, že bude zakopávat lidi zabité na zakázku, tak, aby vznikl dojem, že jsou nezvěstní. Tři dny po pohovoru stěžovatel zakopal v lese tělo staršího neznámého muže. Protože stěžovatel trpěl výčitkami svědomí, sdělil následně majiteli školy, že se již další akce nezúčastní. Ten mu však odpověděl, že již má o celé věci informace a proto nemůže jen tak skončit. Proto se stěžovatel obrátil na prokuraturu. Když zaslechl za dveřmi jméno majitele školy, zalekl se a utekl. Od svého známého se dověděl, že jej majitel školy hledá. Stěžovatel proto odjel za svou přítelkyní do T., kde byl asi týden. Potom odjel do K., kde navštívil Nejvyšší prokuraturu a výpověď o činnosti pana H. dal do schránky podatelny. Pracovníci podatelny mu sdělili, že má na odpověď vyčkat doma. Adresu prokuratury si stěžovatel nepamatuje, měl ji napsanou od svého strýce. Z K. odjel zpátky ke své přítelkyni. Asi po dvou dnech

se dozvěděl od svého přítele, že jeho otec byl ve vězení zabit. Také mu sdělil svou domněnku, že to byla akce pana H., který mu tímto dal dárek k narozeninám. Na upozornění žalovaného, že časové údaje jeho výpovědi se vzájemně popírají, stěžovatel změnil svou výpověď a sdělil, že nárazová práce mu byla nabídnuta až v září, nikoli v květnu. Do odjezdu do ČR v prosinci 2002 pobýval u své přítelkyně. V březnu 2003 byl v ČR zadržen policií a z důvodu nelegálního pobytu mu bylo uděleno správní vyhoštění. Aby se nemusel vrátit na Ukrajinu, požádal o azylu.

Žalovaný na základě provedeného správního řízení vydal dne 24. 10. 2003 rozhodnutí, kterým neudělil stěžovateli azyl dle ustavení § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, v platném znění (dále jen „zákon o azylu“) a současně vyslovil, že se na stěžovatele nevztahuje překážka vycestování. V odůvodnění svého rozhodnutí uvedl, že důvodem odchodu z vlasti a podání žádosti o azyl byly potíže stěžovatele se soukromou osobou. Zároveň se stěžovatel vstupem do azylového řízení snažil legalizovat své další setrvání na území ČR, vzhledem k vystavení rozhodnutí o správním vyhoštění. Zároveň žalovaný na základě shromážděných informací konstatoval, že stěžovatel nevyužil všech možností, které mu systém státních orgánů na Ukrajině nabízel a nevyčkal vyřízení jeho stížnosti na činnost pana H. Z tohoto důvodu není možné učinit závěr, že mu byla odepřena ochrana ze strany státu.

Stěžovatel rozhodnutí žalovaného napadl žalobou. Krajský soud žalobu jako nedůvodnou zamítl. Rozsudek soudu napadl stěžovatel včas podanou kasační stížností.

V podané kasační stížnosti stěžovatel neuvedl stížnostní důvody odkazem na konkrétní písmena ust. § 103 odst. 1 s. ř. s., nicméně z obsahu kasační stížnosti Nejvyšší správní soud usoudil, že stěžovatel dovozuje důvod uvedený v ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tj. nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, když má za to, splňuje podmínky pro udělení humanitárního azylu.

Námitku stěžovatele neshledal Nejvyšší správní soud důvodnou.

S touto se již krajský soud vypořádal v odůvodnění svého rozsudku. Shodně s názorem krajského soudu Nejvyšší správní soud neshledal, že by žalovaný rozhodl o neudělení humanitárního azylu v rozporu se zákonem.

Obecně lze pak poukázat na skutečnost, že udělení tzv. humanitárního azylu neboli azylu z humanitárního důvodu podle § 14 zákona o azylu je věcí volné úvahy příslušného orgánu státní správy včetně úvahy o tom, zda jde o případ hodný zvláštního zřetele, protože na udělení azylu z humanitárního důvodu není právní nárok. Žadatel o azyl tudíž neudělením azylu z humanitárního důvodu nemůže být zkrácen ve svých právech. Institut „případu hodného zvláštního zřetele“ je neurčitým právním pojmem, avšak vlastní rozhodnutí správního orgánu humanitární azyl udělit či nikoliv, je výsledkem správního uvážení.

Žalovaný ve svém rozhodnutí uvedl, byť velice stručně, že v případě stěžovatele neshledal důvody k udělení azylu z tzv. humanitárních důvodů ve smyslu § 14 zákona o azylu. Žalovaný v azylovém řízení hodnotil ty důvody, které stěžovatel ve své žádosti o udělení azylu uvedl. Stěžovatelem tvrzené problémy se soukromou osobou a snahu po legalizaci pobytu nepovažoval žalovaný za důvody zvláštního zřetele hodné pro udělení humanitárního azylu. Jak již bylo výše uvedeno, rozhodnout o udělení humanitárního azylu

může ministerstvo na základě svého správního uvážení. Samotné správní uvážení ministerstva jako správního orgánu, tj. žalovaného, podléhá přezkumu soudu pouze v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem. Za splnění těchto předpokladů není soud oprávněn z týchž skutečností vyvozovat jiné nebo přímo opačné závěry. V daném případě žalovaný při posuzování žádosti stěžovatele o udělení azylu i z hlediska § 14 zákona o azylu, tj. o udělení humanitárního azylu, nevybočil z mezí svého správního uvážení. Jeho závěry jsou logické a jsou v souladu s obsahem správního spisu. Rozhodnutí žalovaného, že žalobci neuděluje humanitární azyl podle § 14 zákona o azylu není tedy nezákonné.

V souvislosti s udělením humanitárního azylu podrobil stěžovatel kritice taktéž rozhodnutí soudu, který dle stěžovatele velmi povrchně řešil důvody dle ustanovení § 14 zákona o azylu. Předmětnou námitku lze podle obsahu podřadit pod kasační důvod dle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Jak již bylo uvedeno výše, udělení humanitárního azylu je věcí správního uvážení a podléhá přezkumu soudu pouze v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem. Krajský soud se v odůvodnění rozsudku s námitkou neudělení humanitárního azylu náležitě vypořádal a Nejvyšší správní soud se s jeho závěry plně ztotožňuje.

Stěžovatel dále vyjadřuje nesouhlas se závěry žalovaného a soudu, dle kterých stěžovatel o azyl požádal z důvodu legalizace pobytu na území ČR. Stěžovatel od samého počátku tvrdí, že důvodem podání žádosti o azyl je pronásledování ze strany organizovaných skupin na Ukrajině a taktéž ochrana stěžovatele před orgány policie, která je s organizovaným zločinem propojena.

Nejvyšší správní soud má za to, že kritika výše uvedeného závěru žalovaného, který taktéž podpořil krajský soud v odůvodnění svého rozsudku, není na místě. Z doloženého spisového materiálu je zřejmé, že stěžovatel o azyl požádal v době, kdy byl zadržen policií bez platných dokladů. Stěžovatel pobýval na území ČR nelegálně, a teprve poté, kdy byl zadržen Policií ČR a bylo mu vystaveno rozhodnutí o správním vyhoštění, projevil úmysl požádat o azyl. Nic nebránilo stěžovateli, pokud se cítil být pronásledován a ohrožen na životě, tak jak nyní v kasační stížnosti uvádí, v tom, aby o azyl požádal již v okamžiku, kdy vstoupil na území ČR. Navíc z odůvodnění rozhodnutí žalovaného je zřejmé, že snahu po legalizaci označil žalovaný nikoli za jediný a hlavní důvod podání žádosti o azyl. V odůvodnění rozhodnutí žalovaný na prvém místě zmínil jako důvod odchodu z vlasti stěžovatele a podání žádosti o azyl problémy stěžovatele se soukromými osobami a dále uvedl, že stěžovatel se vstupem do azylového řízení snažil legalizovat své setrvání na území ČR. Tyto závěry plně korespondují se zjištěným stavem. Navíc stěžovatel sám v protokolu ze dne 6. 5. 2003 připustil, že o azyl požádal, aby se vyhnul vyhoštění.

Námitku stěžovatele spočívající v kritice postupu žalovaného, kdy tento pouze povrchně posoudil podmínky dle ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu, shledal soud zcela nepřiléhavou. Žalovaný v dané věci nezamítl žádost stěžovatele o udělení azylu jako zjevně nedůvodnou z důvodů uvedených v ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu, tak jak namítá stěžovatel, nýbrž rozhodl o tom, že se stěžovateli azyl neuděluje

dle ustanovení § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona o azylu. Stižní námitka a důvody rozhodnutí se tedy míjí.

Tvrdí-li stěžovatel, že žalovaný nedostatečně zjistil skutkový stav, uplatňuje kasační důvod ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Povinnost zjistit skutečný stav věci ukládá správnímu orgánu ust. § 32 zákona č. 71/1967 Sb. správního řádu. Dle citovaného ustanovení je správní orgán povinen opatřit si potřebné doklady pro rozhodnutí. Důkazní břemeno v řízení vyplývající z břemene tvrzení vázne však na žadateli o azyl**.** Ze spisového materiálu vyplývá, že žalovaný vycházel při svém rozhodování ze všech skutečností uváděných stěžovatelem v průběhu celého správního řízení. Skutečnosti stěžovatelem sdělené žalovaný porovnal s informacemi ohledně politické a ekonomické situace a stavu dodržování lidských práv na Ukrajině. S podklady rozhodnutí stěžovatele řádně seznámil a umožnil jí vyjádřit se k jejich obsahu, případně navrhnout jejich doplnění. Svého práva, ačkoliv řádně poučen, jak plyne ze stran č. 5, 6 protokolu ze dne 6. 5. 2003, stěžovatel nevyužil. Pokud stěžovatel v průběhu celého správního řízení netvrdil a neprokázal, že by byl v zemi svého původu pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo že má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů taxativně vymezených v ustanovení § 12 zákona o azylu, žalovaný správně vyhodnotil, že problémy se soukromou osobou nelze podřadit pod důvody pro udělení azylu ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu. Tvrzené pronásledování stěžovatele ze strany pana H. by bylo právně významné pro udělení azylu pouze tehdy, pokud by jednání této soukromé osoby bylo vědomě podporováno, tolerováno státní mocí, případně pokud by stát původu stěžovatele nebyl schopen stěžovateli zajistit patřičnou ochranu. Žalovaný v odůvodnění svého rozhodnutí vyslovil přesvědčení, že stěžovatel dostatečně nevyhledal pomoc státních orgánů své země a nevyčkal vyrozumění případně rozhodnutí ve věci podání výpovědi týkající se nelegální činnosti pana H. a opustil Ukrajinu. Také policie se neodmítla případem stěžovatele zabývat. Nejvyšší správní soud má za to, že v takovém případě nelze negativní chování soukromých osob vůči stěžovateli přičítat státu, resp. nelze bez dalšího učinit závěr, že domovský stát není schopen odpovídajícím způsobem ochranu před takovým jednáním zajistit. U takového jednání není naplněn jeden ze základních znaků uvedených v tomto ustanovení, a to fakt, že toto jednání je prováděno, podporováno či trpěno úřady v domovském státě nebo že tento stát není schopen zajistit ochranu před takovým jednáním. Na takový závěr by bylo možno usuzovat naopak tehdy, pokud by stěžovatel využil všech možností domáhat se ochrany před takovýmto jednáním. Za této situace žalovaný jak v rozhodnutí prvého stupně, tak soud v žalobou napadeném rozhodnutí správně usoudil, že podmínky pro udělení azylu podle ust. § 12 v daném případě splněny nejsou.

Nejvyšší správní soud má za to, že žalovaný provedl ve věci dokazování řádně, když pro rozhodnutí si opatřil dostatek podkladů a na jejich základě zjistil přesně a úplně skutkový stav věci, který rozebral v kontextu platné právní úpravy a dospěl k závěrům uvedeným v rozhodnutí. V odůvodnění svého rozhodnutí podrobně popsal průběh řízení o udělení azylu, právní a skutková zjištění ve věci, hodnocení důkazů a konečná stanoviska.

Pokud jde o námitku stěžovatele, že informace, které jsou obsaženy ve stanoviscích mezinárodních organizací, jsou zkreslené a nevypovídají o poměrech na Ukrajině, nebyla tato v průběhu celého správního ani soudního řízení zmíněna a tvoří z tohoto pohledu novum ve smyslu § 109 odst. 4 s. ř. s. Nejvyšší správní soud ve smyslu výše citovaného ustanovení nepřihlížel při rozhodování ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že důvody uvedené v kasační stížnosti dle ust. § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s., nebyly prokázány, a proto podanou kasační stížnost podle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

Protože stěžovatel neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s.). Žalovanému Ministerstvu vnitra, které bylo v řízení úspěšné, náklady řízení nevznikly, respektive je neúčtovalo, a proto rozhodl soud o nákladech řízení, jak výše uvedeno.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. června 2005

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu